

21. sep. 2010

UKA2010/01

Mødets åbning

(Naalakkersuisut Siulittaasuat)

Den anden efterårssamling er startet efter valget. Os medlemmer af Inatsisartut, er valgt for at lette vælgerens tilværelse, fordi vi ønsker at arbejde med befolkningens bemyndigelse som grundlag – derfor sidder vi her.

Lad os altid tænke over det der blev sagt under valgkampen. Lad os ikke glemme, hvorfor vi sidder her. Lad os ikke glemme, at vi sidder her, på grund af vore løfter til befolkningen, om at ville gøre deres tilværelse lettere, og at vi alle, der sidder her i salen, er forsamlet her med befolkningens bemyndigelse.

Her ved starten af den anden efterårssamling i Inatsisartuts, er der en ting, vi ikke kan komme uden om, og dette er at vurdere hvordan befolkningen har det efter 1 år med koalitionen, ligesom vi også skal spørge os selv om, hvorvidt vi har indfriet vore løfter om bedre vilkår for befolkningen.

Det er svært at skjule overraskelsen over, at arbejdsløsheden ifølge tal fra Grønlands Statistik fra 29. juni 2010 er steget til 7,0 %, idet der her er tale om 10,9 % af hele arbejdsstyrken. Dette til trods for, at der er behov for alle arbejdsdygtige i samfundet.

I forbindelse med koalitionen skift var arbejdsløshedsprocenten på 3,4. Her, godt 1 år efter, er det vores pligt ikke at øge denne stigning, men arbejde for, at arbejdsløshedsprocenten holdes på et absolut minimum.

Vi mener, at det er et realistisk mål at åbne for mulighederne indenfor de områder, som Selvstyret finansierer, f.eks. byggeri, uddannelse, sociale anliggender, beskæftigelse samt fiskeri, hvor befolkningen til enhver tid medinddrages i forbindelse med udvikling.

Fiskeriet er landets vigtigste økonomiske indtægtskilde. Såfremt der er problemer i det primære erhverv, er det vores pligt at bane vej for at gøre forholdene lettere, ligesom det er vigtigt at have en tæt meningsudveksling med dem, der er ramt af problemer. Fiskerne har aldrig tidligere givet så klart udtryk for deres problemer, som de gør nu.

Atter udsættelse af Fiskeriloven kan ikke bane vej for hverken at komme videre eller komme ud af tidligere forhindringer. Formanden for Naalakkersuisut sagde i sin åbningstale, at der har været en tæt orientering af Fiskeriudvalget i forbindelse med udarbejdelsen af Fiskeriloven. Inatsisartut, har allerede taget hul på vores møde, og Naalakkersuisoq for Fiskeri har til dags dato hverken orienteret Fiskeriudvalget vedrørende debat om Fiskeriloven eller kommet med informationer til det for sagen vedkommende udvalg vi kræver derfor at få redegjort for forholdene.

Royal Greenland som er landets ejendom med en vigtig placering, havde sidste år enorme økonomiske vanskeligheder der havde et stort indhug i landets økonomi, derfor finder vi det naturligt at der bliver redegjort for dens nuværende status både økonomisk og driftsmæssigt.

Det er skuffende, at Formanden for Naalakkersuisut i sin åbningstale ikke engang kom ind på fiskeriets problemer og begrænsninger, det er nemlig dem der ikke alene skaber arbejde på land men også har en vigtig plads i samfundets økonomi.

Umiddelbart efter Naalakkersuisuts indtrædelse meddelte Naalakkersuisoq for Fiskeri, at hun ville følge biologernes indstillinger til punkt og prikke. Biologerne indstiller, at der ikke må fiskes efter torsk næste år. Hvis Naalakkersuisoq for Fiskeriet vil udleve sine løfter, vil dette have endnu større konsekvenser for fiskeriet til næste år. Spændene hvad hun har at sige til dette, og hvilke tiltag man vil udleve for at forebygge dårligere vilkår for aktørerne.

Umiddelbart efter koalitionen indsættelse sagde Naalakkersuisoq for Fiskeri, at hun vil følge biologernes anbefaling af fiskerkvoter til punkt og prikke. Biologerne har anbefalet, at der ikke kvotes torsk til næste år. Såfremt Naalakkersuisoq for Fiskeri effektuerer sine ord, vil dem, der erhverver sig ved fiskeri komme i endnu større vanskeligheder. Det er ønskeligt at vide, hvorvidt hun vil udtale sig desangående, ligesom det er ønskeligt at vide, hvad der agtes at gøres for at undgå, at dem, der erhverver sig ved fiskeri får dårligere vilkår.

Der er en god grund til at være ængstelig over den tiltagende dårlige borgerservice på grund af økonomiske problemer i forbindelse med kommunesammenlægningen. Økonomiske problemer, faldende skatteindtægter samt manglende medinddragelse i forbindelse med anlægsplaner giver store økonomiske byrder. Trods det siger Naalakkersuisoq for Indenrigsanliggende, at han ikke vil blande sig i kommunernes anstrengte økonomiske situation. Du store! Såfremt Naalakkersuisoq for kommunerne kan se problemerne og ikke betragter sig selv som den, der skal hjælpe kommunerne, hvorfor sidder han som Naalakkersuisoq, det er et spørgsmål.

Vi skal understrege, at det er Naalakkersuisoq for Indenrigsanliggendes pligt til at følge med i, hvorvidt det går godt med kommunernes økonomi, og han skal under økonomiske nedgangstider holde øje med, at lovmæssige forpligtelser overfor befolkningen ikke forringes.

Det er nu andet år i træk, at vi hører, at Naalakkersuisoq for Finanser har haft en indforstået dialog med storkommunerne i forbindelse med fremlæggelse af Finanslove, men vi erfarer så via medierne, at dette ikke er sandt.

Formanden for Naalakkersuisut understregede specifikt i sin åbningstale, at Naalakkersuisut allerede har lavet en aftale om kommunernes overtagelse af handicapområdet. Herefter hører vi via radioavisen, at dette ikke er sandt, og at Naalakkersuisut undskylder, at der er talt usandt til Inatsisartut.

Storkommunerne er dem, der arbejder tæt med befolkningen. Kan befolkningen ikke have fået en mere anstændig servicering fra Naalakkersuisut?

Såfremt storkommunerne skal lykkes, kræver det tæt samarbejde mellem storkommunerne og Selvstyret. En ordentlig dialog med fælles mål og samarbejde, herunder ikke mindst med udgangspunkt i fælles forståelse. Det er nu på tide, at koalitionen arbejder ihærdigt for at rette op på det desværre ikke vellykkede storkommunesamarbejde.

Storkommunerne er de instanser, der servicerer befolkningen på tæt hold. Såfremt befolkningen skal have gode vilkår, er et godt samarbejde udgangspunktet. Arbejdsløsheden er nu tiltagende blandt befolkningen, antallet af konkurser stiger, og faldende skatteindtægter vil medføre tiltagende henvendelser til storkommunerne, stigende henvendelser om hjælp, flere sociale klienter, og ikke mindst mere arbejde til de ansatte. Den påtænkte øgede økonomiske besparelse for storkommunerne vil utvivlsomt have en meget trist konsekvens for befolkningen, de har i forvejen så store besparelser at de ikke kan spare yderligere.

Koalitionen har nedsat en Skatte- og Velfærdskommission. Overskriften på koalitionsens finanslov er midler til velfærd.

Arbejdsløse, fiskere med problemer med levevilkårene og økonomien, forsørgerbyrden der øges, flere regninger samt flere og flere afgifter. Er det velfærd?

Økonomiske midler til velfærd kan ikke hentes fra dem, der har ringe vilkår i forvejen.

Det bliver nødvendigt for koalitionen at få befolkningen til at forstå deres definition på velfærd, idet vi mener, at storkommunernes vilkår efter koalitionsens indtræden er blevet forringet, arbejdsløsheden er vokset, afgifter bliver flere og flere, og fiskernes vilkår er ikke blevet lettere.

Vi har flere gange hørt fra koalitionen, at befolkningen har sagt ja til Selvstyre, og at de derfor må betale for det. Vi har ikke hørt noget andet fra Formanden for Naalakkersuisut. Derfor er et vigtigt at forstå om, hvorvidt koalitionen mener, at befolkningens ja til Selvstyre også er et ja til ringere vilkår.

Siumut mener, at Selvstyre er et fælles befolkningsanliggende med fælles ejerskab, som vi skal forvalte med tæt dialog med befolkningen.

Selvstyret har givet befolkningen et nyt håndgribeligt lovgivningsmæssigt redskab til at arbejde for øget selvstændighed. Selvstyret skal fra starten modnes med medinddragelse, samarbejde, lydhørhed samt fælles udvikling.

Ikke alene må befolkningen forberedes på en ny national opbygning, men for at få råd til nye ansvarsområder kan vi ikke komme uden om erhvervsudvikling. Landets skal opbygges og udvikles af sin befolkning, og ikke mindst med lydhørhed over for sine borgere.

Dem der ønsker sig en uddannelse kan ikke afvises, vi mangler uddannede og Siumut indbyder til samarbejde på at forebygge at vi reducerer midler til anlæg af nye kollegiepladser. Vores mål som er at øge uddannelsesniveaulet løbende indtil målet er nået.

Koalitionen ynder at ytre sig om udvikling af landbruget i Sydgrønland og at Sydgrønland skal betragtes om resten af landets madkammer. Hvis man ytrer sig som man har gjort må midlerne naturligvis følge med, men vi kan læse i næste års finanslov, at der ikke følger nogen midler til dette formål. Hvordan har i så tænkt jer, at opnå dette mål, hvis ikke jeres fine ord skal forblive tomme løfter?

Et land der har en selvcentreret arbejdstagergrundlag kan opnås ved at anvende og give muligheder til de veluddannede og de der har taget en uddannelse her i landet, vi må give et venligere og mere samarbejdsvilligt ansigt.

Et selv bærende økonomi kan opnås ved at stabilisere allerede eksisterende erhverv og ved at bane vejen for nye vækstererhverv.

Et land med så gode muligheder for et råstofeventyr må udnytte mulighederne yderligere, dog ved at huske på at miljø- og sundhedshensyn er et anliggende Inatsisartut allerede har ansvar over for. Hvilke krav der skal være, risici, regler og sikkerhedshensyn er alene Inatsisartut der kan regulere og udrrakommende aktører skal tilpasse sig og arbejde i henhold til disse bestemmelser. Også selv om dette måtte vedrøre Alcoa og vandkraftværksplanerne, om dette handler om råstoffer blandet med uran, om det handler om olieefterforskning og udnyttelse – alle disse hensyn er nogens Inatsisartut skal udføre regulering om.

Landets resurser skal give afkast til landets borgere, SELVFØLGELIG!

Vi har i dag igennem pressen fået at vide, at de aktører der har licens til at udnersøge olieforekomster i Grønland har fundet olie. Meddelelsen er glædelig og giver en forhåbning om fremtiden og vækst i erhvervslivet vi byder dette velkommen med glæde.

Flere års regeringssamarbejde og godkendelser til licenser til olieefterforskninger bærer nu frugt. Og det skal også ytres, at det er en glæde, at Grønland allerede har opstartet arbejdet på oprettelsen af en oliefond.

Siumumi har kæmpet for og synes, at det er på tide at oprette en råstofudvalg i Inatsisartut, vi mangler nemlig ikke opgaver og vi mener ikke vi har grundlag for at skulle sinke udviklingen yderligere i Inatsisartut.

Formanden for Naalakkersuisut sagde også i sin åbningstale, at det er vigtigt med hjemmehørende arbejdskraft. Formanden for Naalakkersuisut glædede sig over, at vort land tiltrækker danske unge akademikere, hvor der sidste har været flere indvandrere til vort land end til USA.

Den øgede danske tilflytning, som vurderes som glædeligt, er svær ikke at vurdere som mærkelig, fordi vi i Siumut mener, at den største glæde, der kan opnås, er, at der er flere hjemmehørende uddannelsessøgende, der tager på uddannelse udenfor vort land, og vender hjem efter endt uddannelse, tiltager. Naalakkersuisut for Uddannelse besvarede i juli måned, et spørgsmål fra vort medlem af Inatsisartut, Malik Berthelsen, at der i perioden 2002-2006 er 156 uddannelsessøgende, som har fuldført deres uddannelse udenfor vort land. Kun 45 % af disse er vendt tilbage til vort land. Vi vil opfordre Naalakkersuisut, at såfremt der ønskes et mere glædeligt resultat, at arbejde for, hvordan de resterende 55 % i den nævnte periode kan vende tilbage til vort land.

Mulighederne, Selvstyret giver for befolkningen er de vigtigste redskaber til at skabe videreudvikling. Såfremt Selvstyret skal videreudvikles med medinddragelse af hele befolkningen, bør vi have en regering og et parlament, der vitterligt er medinddragende i de beslutninger, vi tager her, ligesom der også skal vurderes, hvorvidt disse beslutninger er medinddragende til øget selvstændighed. Den nuværende stigende arbejdsløshed peger i modsat retning. Indførelse af Selvstyre forsøges betegnet,

SIUMUT INATSISARTUNI ILAASORTAATITAT / LANDSTINGSGRUPPEN

som Naalakkersuisoq for Finanser siger, at idet vi har sagt ja til Selvstyre, så skal vi betale for det nu. Selvstyre er ikke en straf og er ikke en regning. Desværre siger Naalakkersuisut gang på gang, at vi må betale for vores accept af Selvstyret.

Nu, hvor vi kigger 1 år tilbage, bør den negative udvikling vendes om med alle kræfter. Vi vil opfordre koalitionen til at erkende, at konsekvenserne for Finanslov 2010 hidtil arbejdes hårdt for at vende i en mere positiv retning og dette vil Siumut gerne samarbejde om og være med til at udforme.

Uligheden vil vokse yderligere Hvis Naalakkersuisuts udelukkelse i bygge- og anlæg ikke vendes til et samarbejde. Byer der anses for at være vigtigere mens andre anses som mindre vigtige, hvis ikke denne betragtning ikke vendes vil dette selvfølgelig afstedkomme en yderligere ulighed. Derfor er det yderst vigtigt at vi behandler byerne ens for at give en mere lige levevilkår til befolkningen.

I Formanden for Naalakkersuisut tale står i side 1 følgende: ”Sandheden er jo den, at problemerne i samfundet har rod i vores bosætningsmønster her i landet [...]”.

Jeg vil her, gerne spørge Formanden for Naalakkersuisut om han virkelig mener, at befolkningen har problemer i forhold til hvor de har bosat sig?

Husk, at vi her i salen arbejder som folkevalgte for befolkningen. Vi er her for at indfri vores løfte om at effektuere bedre livsvilkår for befolkningen.

Aleqa Hammond, SIUMUT